

grafike i crteži alberta kinerta

kabinet grafike
zagreb
8 — 27. 12. 1970.

zvonko maković

Mogli bismo ovaj tekst o Albertu Kinertu započeti razmišljanjem o eklekticizmu, o jednoj djelatnosti nadasve neprimjenljivoj u okviru suvremene hrvatske umjetnosti. Neprimjenljivoj utoliko što je pojavu ovog slikara i grafičara jedan dio naše kritike krajnje neargumentirano i neadekvatno forsirao i što je upravo čudom pisane riječi Alberta Kinert i zauzeo ono mjesto koje njegovu slikarstvu, a isto tako i crtežu i grafici, zapravo ne pripada. Nije nam cilj rušiti ni odbacivati umjetno stvorene vrijednosti ovom kraćom prosudbom, namjera nam je da naznačimo i ukažemo kako o Kinertu treba razmisliti i s druge strane, kako bi njegovu djelu trebalo pristupiti racionalno, bez poetskih opsjenjenosti, i u takvu stavu pokušati jasnije (koliko je to moguće) sagledati dosege, vrijednosti i istinske učinke ovog slikara i grafičara. Namjera nam je govoriti o crtežu i grafici Alberta Kinerta, ali nam svakako i šire njegovo iskustvo ne smije biti daleko i, osvrnuvši se na veći dio njegova opusa, moći ćemo to bolje i jasnije zaokružiti sliku ovog umjetnika.

Kinertova je umjetnost oduvijek bila razapeta između apstraktnog i figurativnog govora, ona nije nikada posjedovala čvršće i zbiljskije odnose naspram čiste nefigurativnosti, iako je tome naginjala. Elementi apstraktnog jezika ovom su umjetniku služili kao puka dekoracija, a svaka dublja veza gubila se pred površnošću i nedosljednošću stava. Kinertovo se djelo i zaustavljalo zato na pukoj dekorativnosti, i teško bi bilo reći da je ono proizlazilo iz istinskih problemski orijentiranih stajališta. Njegova sklonost da liniji ili čak »mrlju« pribroji i stanovitu narativnu funkciju još je više otežavala pročišćenje izraza i umnogome suzbijala ekonomičnost čiste perceptualnosti. Umjetnost se, kako je naznačio već odavno Conrad Fiedler, ne temelji na lingvističkim nego na perceptualnim elementima. Ali Ki-

nertu je bila odviše bliska »narativnost« a da bi se nje mogao lako osloboditi, i zato su njegove linije, točke, zbroj tragova koji su tvorili »mrlju« posustajali na pola puta. Uza sve to, a što je najočitiije upravo na grafikama i crtežima, sigurnost u potez, liniju, gestu, nije bila odlika ovoga slikarstva, više je govorila o njegovim slabostima.

Ako bi crtež u stanovitom smislu trebalo da bude avantura linije na bijeloj osnovici, snaga ruke da transponira mišljenje i u duhu postojeće u realno (vidljivo; objektivno postojeće), prva i najčistija kreacija materijalnim oruđem, tada bi sva ona bijela beskonačna i neimenovana dubina plohe, to »ništavilo pisanja«, kako bi rekao Gastone Bachelard, zadobila pravo svojstvo temelja, onog plana na kojemu je moguć rast jednoga novog sistema znakova. Tragovi i dodiri olovke ili pera potisnuli bi ovu adimenzionalnu površinu i stvorili na njoj zbroj vizuelnih informacija koje, percipirajući ih, motrilac uklapa u zasebnu organizaciju, zaseban dimenzijama determinirani okvir.

Crteži i grafike Alberta Kinerta gube se upravo u nemogućnosti sažimanja i koncentriranja na plohi, oni tragajući za novim sadržajem iščekavaju u izlišnosti sadržaja. U njih nema one snage koja bi stvorila jedinstvenu cjelinu crnih znakova i bijele pozadine iz koje ti znakovi izrastaju; oni će se ili izgubiti u nadmoćnosti bijeloga, ili će prestati u svojoj vlastitoj nesistematičnosti. Nemoguće je istodobno biti i opsjenar čiste linije i povodljivi ilustrator marina, na primjer, a da su pri tom upravo fabulativnost, i lingvistički elementi uopće, stavljeni u prvi plan.

Osobina koja u Kinertovu djelu možda najviše može zasmetati jest nedosljednost, nesistematičnost i eklekticizam, a što je vjerojatno najopasnije — i prerani akademizam. U njega postoji snažno izražena tendencija koja najčešće može biti za stvaralaštvo jednog umjetnika i najpogubnija: to je oponašanje vlastitog jezika dotle da on postaje manira, sa svim onim negativnim predznacima koje ta posljedica sa sobom nosi. Budući da Kinertov izraz ni ranije nije dosegao onu čistoću koju je s vremenom morao, on je sve nedostatke ranijeg razdoblja povukao za sobom i sada. A to je samo opasnost više.